Η Κρίση του Κινήματος

Δημήτρης Κωνσταντίνου

Το σημαντικότερο ζήτημα των ημερών μας δεν είναι η κρίση του συστήματος αλλά η κρίση του κινήματος. Γιατί αυτή αποκλείει κάθε δυνατότητα και πιθανότητα ενός καλύτερου αύριο, το οποίο θα ήταν εφικτό ακριβώς εξαιτίας της κρίσης του συστήματος. Και η κρίση του κινήματος οφείλεται στο γεγονός ότι δεν υπήρξε ποτέ εκτός συστήματος. Όχι με την έννοια της υποκουλτούρας του περιθωρίου και του μίσους προς όλους τους «αδαείς» που αποτελούν την κοινωνία μας, αλλά με την έννοια της δημιουργίας αποτελεσματικών, ολοκληρωμένων δομών εκτός συστήματος, οι οποίες αφού θα ήταν εκτός συστήματος θα επιβίωναν της κρίσης του και θα κυριαρχούσαν. Αντιθέτως, το κίνημα στη χώρα μας, αλλά και σε πολλά άλλα μέρη αν το αναλογιστούμε, σερνόταν για δεκαετίες στο βούρκο του εργατοσυνδικαλισμού, της ιδεοληψίας και της επαναστατικής φρασεολογίας, κουβαλώντας το καταδικαστικό φορτίο της κομμουνιστικής παράδοσης πολλών δεκαετιών.

Σήμερα, που θα έπρεπε να τρίβουμε τα χέρια μας από την ολική κρίση του συστήματος, ασφαλείς και σίγουροι για τις συμπαγείς δομές που είχαμε ήδη συγκροτήσει εκτός αυτού, φαίνεται ότι καταφέραμε να κάνουμε μόλις το πρώτο βήμα, δηλαδή να περάσουμε από το στάδιο της φρασεολογίας και της ανέξοδης κριτικής στο ενδιάμεσο στάδιο των συγκεκριμένων πολιτικών προτάσεων. Οι πράξεις έπρεπε να έχουν γίνει ήδη από χθες. Το γεγονός αυτό εξηγεί και το παράλογο μούδιασμα της κοινωνίας που, ενώ συντρίβεται η ζωή και το μέλλον της, αυτή παρακολουθεί αμέτοχη και απαθής. Κανείς δεν έχει διάθεση να βγει στους δρόμους για να υπερασπιστεί τα συντεχνιακά κεκτημένα, αφού αυτά είναι αναπόσπαστο κομμάτι του νοσηρού συστήματος που καταρρέει. Αντίθετα, αν είχαμε αφιερώσει το δυναμικό μας στη δημιουργία δομών εκτός συστήματος, ολοκληρωμένων και αποτελεσματικών, και τολμούσε η καταρρέουσα εξουσία να τις απειλήσει, είμαι σίγουρος ότι η αντίστασή μας θα ήταν σθεναρή και θα παράσερνε

όλη την κοινωνία στο παράδειγμα αυτών των δομών.

Μιλάω πάντα για ολοκληρωμένες δομές εκτός συστήματος που αφορούν ολόκληρο τον κύκλο της ζωής μας, και γι’ αυτό απαιτούν σχέδιο και πολύ κόπο και χρόνο. Όχι για τις αποσπασματικές προσπάθειες, τόσο αξιέπαινες αν αναλογιστούμε την οπισθοδρομικότητα του μεγάλου μέρους του κινήματος, οι οποίες συνήθως αφορούν έναν αγροτικό συνεταιρισμό εδώ, ένα εστιατόριο εκεί, ένα κέντρο πολιτισμού παραπέρα ή ένα μεμονωμένο εκδοτικό εγχείρημα σαν τη Βαβυλωνία, τα οποία στο σύνολό τους τροφοδοτούν, τροφοδοντούνται και εξαρτώνται κυρίως από τη συστημική αγορά και νοοτροπία με τα σκαμπανεβάσματά της λόγω κρίσεων.

Επειδή ακριβώς οι δομές μας δεν είναι ούτε ολοκληρωμένες ούτε αποτελεσματικές, δεν απειλούν ουσιαστικά το σύστημα και, γι’ αυτόν το λόγο, το σύστημα δεν μπαίνει ακόμα στον κόπο να τις πολεμήσει. Με άλλα λόγια, σήμερα, η κρίση του κινήματος οφείλεται στο γεγονός ότι απλώς δεν έχουμε τίποτα να υπερασπιστούμε. Εκτός από τα ανθρώπινα δικαιώματα. Κάλλιο αργά, παρά ποτέ.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 9

Τώρα θα Πολεμήσουμε για Όλα

Γιώργος Λιερός

Με την τροπή που έχει πάρει η οικονομική πολιτική και πολιτισμική κρίση στην χώρα μας ό,τι εν τέλει διακυβεύεται είναι το αν θα μπορέσει η κοινωνία να ανασυγκροτηθεί μέσα από την αλληλέγγυα και συνεργατική οικονομία και να οργανωθεί με θεσμούς άμεσης δημοκρατίας ή αν θα διολισθήσει στον πόλεμο όλων εναντίον όλων και στην αποσύνθεση.

Στη συγκυρία, όπως διαμορφώνεται τους τελευταίους μήνες, αυτό το διακύβευμα παίρνει την ακόλουθη μορφή:

Πώς θα μπορέσουν οι από κάτω να οργανώσουν τις ζωές τους, να καταστρώσουν στρατηγικές επιβίωσης, ενώ ένα μεγάλο μέρος τους ρίχνεται εκτός αγοράς εργασίας, εκτός συντεταγμένης κοινωνίας; Θα μπορέσουν να αναδείξουν ενωτικά κινήματα αντίστασης ή "θα φαγωθούν" μεταξύ τους; Ποιος θα καταλάβει τον χώρο, ο οποίος "απελευθερώνεται" με την απόσυρση του κοινωνικού κράτους και την κατάρρευση του πολιτικού συστήματος; Ένα κίνημα αμεσοδημοκρατικό, όπως αυτό που γνωρίσαμε στις πλατείες και στις συνελεύσεις, ένα κίνημα συνεργατισμού και κοινωνικής αλληλεγγύης, ένα κίνημα που θα μετατρέπει τα άτομα, τα επαγγέλματα, τις διαφορετικές κοινωνικές κατηγορίες, τους ντόπιους και τους μετανάστες σε έναν ενωμένο λαό; Ή μήπως αντίθετα στους δρόμους και σ' ένα ρημαγμένο κοινωνικό τοπίο θα επικρατήσουν οι φασίστες, οι συμμορίες και το οργανωμένο έγκλημα;

Όταν πριν από λίγους μήνες συζητούσαμε για τον κίνδυνο της άνομης κατάρρευσης της Ελληνικής κοινωνίας, μπορούσαμε ήδη να φανταστούμε την χώρα μας σαν ένα μεγάλο Κόσοβο. Η πραγματική ανεργία και η απλήρωτη εργασία την επόμενη χρονιά εκτιμάται ότι θα φτάσουν το 40% του ενεργού πληθυσμού. Έτσι ή αλλιώς η επιβίωση είναι αδύνατη με μισθούς Ανατολικής Ευρώπης, φόρους Σουηδίας και τιμές Λουξεμβούργο. Μια μεταβιομηχανική κοινωνία, δηλαδή μια κοινωνία που υφίσταται μέσω του κράτους, καλείται να διαχειριστεί την δραστική συρρίκνωση και αποδόμηση των προνοιακών και άλλων κρατικών δομών (οι κρατικές δαπάνες από το 50% του ΑΕΠ που είναι και ο μέσος όρος στην Ευρωζώνη, προβλέπεται ότι θα μειωθούν στο 30% του ΑΕΠ). Και πρόκειται για μια κοινωνία η οποία τις τελευταίες δεκαετίες είχε εκπορνευτεί. Μια κοινωνία κατακερματισμένη, εξατομικευμένη, με κατεστραμμένους τους κοινωνικούς δεσμούς, στην οποία εδώ και πολύ καιρό δεν υφίσταται πλέον εκείνος ο κοινός κόσμος που ορθώνεται μεταξύ των ανθρώπων και τους κάνει να είναι κάτι περισσότερο από ένα άθροισμα μονάδων.

Πρέπει να ανασυγκροτηθεί η κοινωνία, ένας ολόκληρος κόσμος και αυτό δεν μπορεί παρά να είναι το έργο των από κάτω. Το σύγχρονο καπιταλιστικό εθνικό κράτος – αντίθετα από το κράτος της περιόδου 1930 – 1970 – μπορεί να αποτελείται από πολλές χωριστές κοινωνίες, από θύλακες ανεπτυγμένης οικονομίας, από ειδικές ζώνες άγριας εκμετάλλευσης και εξαίρεσης από τα εργατικά δικαιώματα και τέλος από ζώνες ανομίας, ζώνες παραδομένες στον έλεγχο του οργανωμένου εγκλήματος και λογιών – λογιών μαφιών.

Τα νέα δεδομένα των 3-4 τελευταίων μηνών είναι:

- Η προσωρινή (μετά την 12.02.2012) ελπίζουμε, απόσυρση του κόσμου από τους δρόμους.
- Η ανάδειξη του ΣΥΡΙΖΑ σε αξιωματική αντιπολίτευση. Πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό γεγονός που ανατρέπει ένα πολιτικό σκηνικό δεκαετιών στην χώρα μας και το οποίο είναι πρωτόγνωρο για την Ευρώπη. Ωστόσο, αυτό το γεγονός δεν συνοδεύεται παρά από μια εξαιρετικά αναιμική κοινωνική δυναμική. Καμιά σύγκριση δεν μπορεί να υπάρξει ούτε καν με την κοινωνική δυναμική που έφερε το ΠΑΣΟΚ στην εξουσία το 1981.
- Η συνεχής ενίσχυση της Χρυσής Αυγής, ενός καθαρόαιμου ναζιστικού κόμματος, η ανάδειξή της σε ένα κοινωνικό ρεύμα με πληβειακά χαρακτηριστικά. Χρησιμοποιεί δολοφονική βία και οργανώνει παραστρατιωτικούς μηχανισμούς. Μιμείται τον τρόπο δουλειάς της Αριστεράς όσον αφορά την κοινωνική αλληλεγγύη αλλά σε ένα πολύ διαφορετικό πλαίσιο. Εκείνο που ορίζεται από την διέγερση των πιο χαμερπών ενστίκτων των πληβειακών μαζών: την μνησικακία, η οποία έχει στραφεί στον πιο εύκολο στόχο, το κυνήγι του πιο αδυνάτου. Η Χρυσή Αυγή απευθύνεται σε όλους όσους πέρισυ ήθελαν αίμα πολιτικού και πλέον αφού δεν μπορούν να το έχουν σήμερα αρκούνται σε αίμα μετανάστη.

Αυτά τα δεδομένα μας επιτρέπουν να αντιληφθούμε ένα σχέδιο των από πάνω σύμφωνα με το οποίο το κράτος δικαίου μπορεί να

διασωθεί για το 1/3 – 1/5 του πληθυσμού. Η ευημερία μπορεί να διατηρηθεί σε θύλακες της παγκόσμιας ανεπτυγμένης οικονομίας, οι οποίοι θα απλώνονται σαν περιφραγμένς προνομιούχες ζώνες μέσα στην ρημαγμένη χώρα. Ο υπόλοιπος πληθυσμός θα μπορούσε να ελεγχθεί από την αστυνομία, εφόσον παραμένει πολυδιασπασμένος και πεταγμένος σε ζώνες ανομίας και πολέμου όλων εναντίον όλων. Σε ένα τέτοιο σχέδιο η Χρυσή Αυγή είναι πολλαπλά χρήσιμη:

α) Σαν ένα ρεύμα ένταξης στο σύστημα των περιθωριοποιημένων και εξαθλιωμένων μαζών.
β) Σαν δύναμη καταστολής οποιασδήποτε ανταγωνιστικής πρακτικής των από κάτω.
γ) Σαν δύναμη πρόκλησης ενός εμφυλίου χαμηλής έντασης στις λαϊκές γειτονιές που θα κάνει άγονο το έδαφος για τις πρωτοβουλίες της αλληλέγγυας και συνεργατικής οικονομίας.
δ) Σαν μέσο στριμώγματος της πολιτικής Αριστεράς σε στενά πλαίσια νομιμοφροσύνης. Κάθε απόπειρα της Αριστεράς να συνδεθεί με τις ριζοσπαστικές διαθέσεις του κόσμου θα παρουσιάζεται ως ταύτισή της με τις βίαιες πρακτικές της Χρυσής Αυγής.

Στα πλαίσια ενός τέτοιου σχεδίου θα μπορούσαμε ίσως να φανταστούμε τον ΣΥΡΙΖΑ στην κυβέρνηση. Ναι, αλλά με τον έλεγχο του δρόμου από την Χρυσή Αυγή (λέμε “θα μπορούσαμε ίσως να φανταστούμε” γιατί δεν είναι καθόλου σίγουρο, εάν τα πράγματα πάρουν μια τέτοια τροπή, ότι οι μνημονιακές δυνάμεις, απολαμβάνοντας την υποστήριξη του 30% του πληθυσμού, θα χάσουν την κυβέρνηση).

Το καθοριστικό για εμάς δεν είναι ο έλεγχος του Κοινοβουλίου αλλά ο έλεγχος του δρόμου. Αυτό σημαίνει:

α) Ανάπτυξη δομών αλληλέγγυας και συνεργατικής οικονομίας.
β) Αντιφασιστική δράση.
γ) Δομές άμεσης δημοκρατίας οι οποίες θα μπορούν να εγγυηθούν την ειρήνη και την ασφάλεια στις γειτονιές και να αναλάβουν την αυτοάμυνά τους.

δ) Ανάκτηση των πολιτισμικών και ιστορικών κληρονομιών αγώνα του τόπου. Διάλογος και νέες πολιτισμικές συνθέσεις ανάμεσα στους ντόπιους και τους μετανάστες.

Αν καταφέρουν οι φασίστες και πάρουν τον έλεγχο των δρόμων, τίποτα από τα ωραία μας λόγια και τις πιθανόν πρωτοποριακές πρακτικές μας στην κοινωνική οικονομία ή όσον αφορά την άμεση δημοκρατία δεν έχει νόημα. Δεν μπορούμε να διεκδικήσουμε τον έλεγχο των δρόμων χωρίς να οργανώσουμε αποτελεσματικά την αυτοάμυνά μας χωρίς τις επί του πεδίου απαιτούμενες επιχειρησιακές δεξιότητες. Αν αρκεστούμε όμως σε αυτό, τότε απλώς μιλάμε για πόλεμο συμμοριών. Είτε νικήσουμε εμείς στα σημεία είτε νικήσει η Χρυσή Αυγή απλώς αναπαράγουμε το πρόβλημα που θέλουμε να αντιμετωπίσουμε. Χρειάζεται η μέγιστη αντιφασιστική συσπείρωση πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων, χρειάζονται συμμαχίες. Πρέπει να συνενώσουμε σε αντιφασιστικό μέτωπο εναντίον της Χρυσής Αυγής όλες τις αντιμνημονιακές δυνάμεις στην πολυμορφία τους. Να "στριμώξουμε" στο τοπικό επίπεδο τον ΣΥΡΙΖΑ, την ΑΝΤΑΡΣΥΑ, τους Οικολόγους και, αν είναι δυνατό, το ΚΚΕ, να "στριμώξουμε" ακόμη και την Εκκλησία. Είναι απαράδεκτο, είναι όνειδος για τον χώρο μας να αφήσουμε στο έλεος της Χρυσής Αυγής τον φωτισμένο ιερέα του Αγίου Παντελεήμονα.

Η υποστήριξη των μεταναστών, που είναι απλώς περαστικοί από την χώρα μας, είναι μόνο ένα "ανθρωπιστικό" καθήκον. Δεν είμαστε εναντίον του "ανθρωπισμού". Ό,τι όμως είναι πολιτικά κρίσιμο είναι η συσπείρωση των μεταναστών δεύτερης γενιάς και όσων στέλνουν τα παιδιά τους σε Ελληνικά σχολεία, αυτών που είναι δυνάμει πολίτες.

Και τέλος χρειάζεται οι αγωνιστές, που υπερασπίζονται την άμεση δημοκρατία και την αλληλέγγυα και συνεργατική οικονομία, να πάψουν να αποτελούν μια πανσπερμία αλληλοσυγκρουόμενων μικροομάδων. Να ξεκινήσουμε εφαρμόζοντας την ενότητα πρώτα – πρώτα στον κοντινό μας περίγυρο. Έτσι θα δείξουμε την αξιοπιστία μας. Χρειαζόμαστε ένα κέντρο αγώνα το οποίο να είναι αναγνωρίσιμο τουλάχιστον από ευρείες κοινωνικές

μειοψηφίες και το οποίο να έχει την αναγκαία οργανωτική αποτελεσματικότητα, ώστε να αναλαμβάνει και να υλοποιεί πρωτοβουλίες. Όχι ότι η τοπική δράση, οι γειτονιές, οι χώροι δουλειάς κτλ δεν είναι η προτεραιότητά μας. Όμως η όξυνση της κρίσης, η οριακή κατάσταση της κοινωνίας,το εύρος της επίθεσης που δέχονται οι από κάτω, η καθολικότητα των ζητημάτων, που έχουν ανοίξει, προϊδεάζουν για μια πολυεπίπεδη κοινωνική αναμέτρηση στο μοριακό επίπεδο αλλά και σε εκείνο της κεντρικής σκηνής. Πρέπει να είμαστε ικανοί να δώσουμε μάχες όχι μόνο τοπικές αλλά και κεντρικές.

Τώρα θα πολεμήσουμε για όλα.
(Αισχύλος, Πέρσαι, 296 – 299)

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 8

Τι είναι επανάσταση: για έναν επαναπροσδιορισμό του όρου

Νώντας Σκυφτούλης

Χωρίς παρεξήγηση, η Ελλάδα είναι η χώρα με τους περισσότερους κατά κεφαλήν «επαναστάτες» στον κόσμο, τουλάχιστον τα τελευταία 38 χρόνια. Αυτός είναι και ο λόγος που η φιλολογία στη χώρα γύρω από τον όρο «επανάσταση» είναι τέτοιας έκτασης που, δεν υπάρχει… Παραφρασμένο μεν αλλά εύστοχο το ακόλουθο διαδεδομένο αίνιγμα: Υπάρχουν δύο πόρτες. Μέσα από τη μία μιλάνε για επανάσταση, μέσα από την άλλη γίνεται επανάσταση. Ο έλληνας «επαναστάτης» θα ανοίξει την πρώτη πόρτα. Αυτά ισχύουν για τον μικρόκοσμο των «επαναστατών» και λιγότερο για το σύνολο της κοινωνίας. Συνέπεια αυτής της συλλογιστικής είναι και οι επικλήσεις των διαφόρων υποκειμένων που θα συνοδεύσουν την «επανάσταση» είτε ως τράκτορες είτε καθοδηγούμενοι τυπικώς

ή ατύπως από τους φορείς της «επανάστασης». «Η εργατική τάξη θα ηγηθεί της επανάστασης», «…και θα κάνει την κοινωνική ανατροπή», ενώ μια πρόσφατη αφίσα διαπίστωνε με σιγουριά ότι γνώριζε ποιος θα συντρίψει τον φασισμό: «οι εργάτες», έγραφε με κεφαλαία, λες και γινόταν προς εξευμενισμό. Παραδείγματα για να κάνουμε πιο θεαματική τη φαιδρότητα.

Με αυτόν τον τρόπο απαλλάσσονται οι «επαναστάτες» από το επώδυνο κόστος να μπουν στο ρυθμό της πραγματικής επαναστατικής διαδικασίας και με αυτόν τον τρόπο επίσης μεγαλώνουν συνειδητά την απόσταση ανάμεσα στον εαυτό τους και στην επανάσταση, υπαρξιακά και πολιτικά. Αυτή λοιπόν η φενάκη, η ψευδής συνείδηση, δεν μας αφορά και κάνουμε αυτές τις επισημάνσεις επειδή δεν σκοπεύουμε να παρατήσουμε την επανάσταση στην υποκρισία, αλλά να την αποκαταστήσουμε, και αποκατάσταση σημαίνει την πρακτική και κοινωνική της επιβεβαίωση. Από την ιστορική και τωρινή διαδικασία το μέγα συμπέρασμα είναι ότι στις εξεγέρσεις και στις επαναστάσεις απουσιάζουν εκκωφαντικά οι «επαναστάτες». Μην πάτε μακριά, ο Δεκέμβρης και το Σύνταγμα είναι χαρακτηριστικές περιπτώσεις. Τέλος πάντων μπορεί να πρόκειται και για αγοραφοβία.

Ζούμε, λοιπόν, στην εποχή νέων επαναστάσεων και ο επαναπροσδιορισμός των συνακόλουθων εννοιών καθίσταται αναγκαίος. *Επανάσταση σημαίνει την απόσπαση από τον εχθρό μέρους ή όλου του χώρου και του χρόνου. Η εδαφικοποίηση του νέου χώρου και η επικράτηση των καινούργιων αξιών και σημασιών όσον αφορά τη νέα χρονικότητα της ζωής*. Αν αυτά δεν συμβούν, θα πρόκειται για μισή επανάσταση σαν αυτές που έγιναν στο παρελθόν. Και όποιος κάνει μισές επαναστάσεις σκάβει το λάκκο του, αν και αυτό το είπε κάποιος που έκανε ολόκληρη επανάσταση, αλλά φρόντισε να εδαφικοποιήσει το σχέδιό του, 200 χρόνια πριν, σε εχθρικό έδαφος. Για τον Σαιν Ζυστ πρόκειται.

Στην σημερινή ρευστότητα ήδη έχει ξεκινήσει η πολιτική της επανάστασης. Βασικός μάρτυρας είναι το ίδιο το περιεχόμενο της σημερινής πολιτικής στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη, που είχε προ πολλού κάνει την εμφάνισή της και φαινόταν σε μας παράξενη

και απολιτική. Ο λόγος ήταν η αμεσότητα με την οποία εκφράζεται η πολιτική όχι μόνο στις προτάσεις αλλά και στη διάθεση εφαρμογής των προτάσεων εδώ και τώρα. Όσοι είχαμε θητεύσει στην ιδεολογία των μεταβατικών προγραμμάτων ή προσταγμάτων θεωρούσαμε αποσπασματικές τις όποιες προτάσεις για άμεση εφαρμογή μιας νέας αντικαπιταλιστικής προοπτικής σε πολλά επίπεδα. Η απάθεια λοιπόν της αναμονής τελείωσε. Ήρθε η ώρα της εφαρμογής των προτάσεων. Της κατάργησης της μισθωτής εργασίας, της αλλαγής του τρόπου παραγωγής και διανομής, της αλλαγής των σχέσεων παραγωγής, για να ξεκινήσουμε από τα εύκολα. Στο πνεύμα του συνεργατισμού, οι μικροί, μικτοί, ευέλικτοι συνεταιρισμοί αγροτικής παραγωγής αλλά και στο επίπεδο κατασκευών αντίστοιχοι συνεταιρισμοί είναι μια άμεση εφικτότητα. Η επέκταση σε επίπεδο βιομηχανικής παραγωγής των συνεταιρισμών (κολλεκτίβων) θα ενισχύσει και θα διευρύνει την νέα οριζόντια οικονομία της ισότητας. Τα δίκτυα διανομής που ήδη έχουν κάνει την εμφάνισή τους μπορούν να αναιρέσουν τη μεσολάβηση των μεσαζόντων. Η Ενέργεια, τα Κοινά αγαθά, αποτελούν ευρύτατο πεδίο μιας νέας διαχείρισης και οργάνωσης στην κατεύθυνση του δημόσιου και κοινωνικού χαρακτήρα της χρήσης τους αλλά και της ιδιοκτησίας, με την ανάληψη της διαχείρισης από συνεργατικούς κοινωνικούς συνεταιρισμούς .Όλο αυτό το έδαφος των αυτοθεσμίσεων είναι που θα υπερασπιστούμε με κάθε τρόπο και τότε θα έρθει η στιγμή που θα πούμε μεγαλοφώνως ότι δεν μπορούμε να επιστρέψουμε από την υλική πραγματικότητα που έχουμε δημιουργήσει.

Αν έρθει τότε η φωτιά καλοδεχούμενη, εμείς στην εμπειρία του κλειστού δεν ξαναμπαίνουμε.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 8

Εντυπώσεις από το κίνημα OCCUPY: Συνέντευξη Αρουντάτι Ρόι

Συνέντευξη της Αρουντάτι Ρόι από τον Αρούν Γκούπτα*

Η Αρουντάτι Ρόι γεννήθηκε στις 24 Νοεμβρίου 1961 στην περιοχή Κέραλα της νότιας Ινδίας, από μητέρα χριστιανή και πατέρα ινδουιστή. Τον Ιούλιο του 1999, η Αρουντάτι Ρόι, θέλοντας να υπερασπιστεί τον τίτλο του βιβλίου της, γίνεται ένας «θεός των μικρών πραγμάτων» (εκδ. Ψυχογιός) για να σταθεί στο πλευρό των αγροτών της κοιλάδας Ναρμάντα της Κεντρικής Ινδίας, με αποτέλεσμα να συλληφθεί, επειδή εναντιώθηκε μαζί τους στην κατασκευή ενός γιγάντιου φράγματος, απειλή για την ευημερία της περιοχής. Το αποτέλεσμα ήταν το βιβλίο «Η αξία της ζωής» (εκδ. Ψυχογιός). Για την αντιπολεμική της δράση, που συνεχίζεται, τιμήθηκε με το Βραβείο Ειρήνης του Σίδνεϋ το 2004.

Καθώς βρίσκομαι σ’ ένα αυτοκίνητο παρκαρισμένος σε βενζινάδικο στα περίχωρα του Χιούστον, η συνεργάτιδά μου κρατάει ένα μαγνητόφωνο κολλημένο στο κινητό μου. Στο άλλο άκρο της γραμμής είναι η Αρουντάτι Ρόι , συγγραφέας του βιβλίου *Ο θεός των μικρών πραγμάτων*, που βρίσκεται περίπου 2000 μίλια μακριά, οδηγώντας προς τη Βοστώνη. Οδήγησα γύρω στα 7000 μίλια κι επισκέφτηκα 23 πόλεις (και βάλε) καθώς έκανα ρεπορτάζ για το κίνημα Occupy. Το μυστικό πίσω από κίνημα της κατάληψης της Γουόλ Στριτ, που η Ρόι επισκέφτηκε πριν από την επέμβαση της αστυνομίας, είναι ότι η πλειοψηφία των Αμερικανών ζει πλέον μέσα στην ανέχεια, στο περιθώριο ή με το φόβο της συντριβής στην άβυσσο. Αυτός είναι ο λόγος που μια πλειοψηφία (τουλάχιστον αυτών που έχουν άποψη) υποστηρίζει ακόμα το κίνημα της κατάληψης της Γουόλ Στριτ, έστω και μετά από βδομάδες παραπληροφόρησης και καταστολής.

Η Ρόι μοιράζεται τις σκέψεις της για το Occupy, το ρόλο της φαντασίας, την επαναοικειοποίηση της γλώσσας και για τη συνέχεια μετά το κίνημα αυτό που έχει κεντρίσει την προσοχή του κόσμου.

Γκούπτα: Γιατί θέλατε να επισκεφτείτε την κατάληψη της Γουόλ Στριτ και ποιες είναι οι εντυπώσεις σας;

Ρόι: Πώς γίνεται να μην ήθελα να την επισκεφτώ; Δεδομένου του τι έχω κάνει για πολλά χρόνια, μου φαίνεται, θεωρητικά και διανοητικά, αρκετά προβλέψιμο ότι κάτι τέτοιο θα συνέβαινε κάποτε. Αλλά δεν μπορώ να αρνηθώ την έκπληξη και την ευχαρίστηση που ένιωσα. Ήθελα να δω με τα μάτια μου το μέγεθος, την υφή και τη φύση της. Έτσι, την πρώτη φόρα που πήγα εκεί, λόγω όλων αυτών των σκηνών που είχαν στηθεί, έμοιαζε περισσότερο με κατάληψη παρά με διαμαρτυρία, αλλά γρήγορα αποκαλύφθηκε το τι πραγματικά ήταν. Κάποιοι άνθρωποι έκαναν κατάληψη στο μέρος, το οποίο όμως ήταν βάση οργάνωσης του κινήματος και σκέψης των πραγμάτων. Όπως είπα και στο Πανεπιστήμιο, ήταν εμφανής η εισαγωγή μιας νέας πολιτικής γλώσσας στις Ηνωμένες Πολιτείες, μιας γλώσσας που θα θεωρούνταν βλασφημία λίγο καιρό πριν.

Νομίζετε ότι το κίνημα Occupy πρέπει να ορίζεται από την κατάληψη ενός συγκεκριμένου χώρου ή χώρων;

Δεν νομίζω ότι η διαμαρτυρία έχει να κάνει μόνο με την κατάληψη μιας γεωγραφικής περιοχής αλλά και με την αναθέρμανση μιας νέας πολιτικής φαντασίας. Δεν νομίζω ότι το κράτος θα επιτρέψει στο λαό να καταλάβει ένα συγκεκριμένο χώρο, εκτός κι αν αισθάνεται ότι επιτρέποντας κάτι τέτοιο θα οδηγήσει στον εφησυχασμό και στην απώλεια της ενεργητικότητας και ορμής της διαμαρτυρίας. Το γεγονός ότι στη Νέα Υόρκη και σε άλλα μέρη οι άνθρωποι έχουν χτυπηθεί και κυνηγηθεί δείχνει τη νευρικότητα και τη σύγχυση που επικρατεί στην κυρίαρχη εξουσία. Νομίζω ότι το κίνημα πρέπει ν’ αποτελέσει ένα πρωτεϊκό κίνημα ιδεών αλλά και δράσης, όπου το στοιχείο του αιφνιδιασμού να παραμένει στους ακτιβιστές. Πρέπει να διατηρήσουμε το στοιχείο μιας

διανοητικής ενέδρας και μιας φυσικής εκδήλωσης που να αιφνιδιάζουν κυβέρνηση και αστυνομία. Το κίνημα πρέπει να αυτοστοχάζεται, διότι η κατάληψη μιας περιοχής μπορεί να μην επιτραπεί από ένα κράτος τόσο ισχυρό και βίαιο όπως οι ΗΠΑ.

Την ίδια στιγμή, η κατάληψη δημόσιων χώρων κυρίεψε την φαντασία του κόσμου. Γιατί νομίζετε ότι συνέβη αυτό;

Νομίζω ότι αυτά τα κινήματα συνόψισαν την υποβόσκουσα δυσαρέσκεια του κόσμου. Το κίνημα της κατάληψης βρήκε χώρους, όπου ο κόσμος που αισθανόταν οργή μπορούσε να μαζευτεί και να τον μοιραστεί. Αυτό είναι πολύ σημαντικό σ' ένα πολιτικό κίνημα. Τα μέρη της κατάληψης αποτέλεσαν όργανο μέτρησης των επιπέδων οργής και δυσαρέσκειας.

Αναφέρατε ότι το κίνημα δέχεται επίθεση. Δεκάδες καταλήψεις έχουν διαλυθεί, έχουν εκδιωχθεί, τουλάχιστον προσωρινά. Τι προβλέπετε για την επόμενη φάση του κινήματος;

Δεν νομίζω ότι είμαι η κατάλληλη ν' απαντήσω σε κάτι τέτοιο, αφού δεν περνώ μεγάλο χρονικό διάστημα στις ΗΠΑ, αλλά υποψιάζομαι ότι θα επανεμφανιστούν με διαφορετικούς τρόπους και ο θυμός που δημιουργήθηκε από την καταστολή θα διογκώσει το κίνημα. Αλλά τελικά, ο μεγαλύτερος κίνδυνος για το κίνημα είναι να ενσωματωθεί στην προεδρική καμπάνια των εκλογών που έρχονται. Το έχω δει να συμβαίνει και πριν με τα αντιπολεμικά κινήματα εδώ, και συμβαίνει συνέχεια στην Ινδία. Τελικά, όλη η ενέργεια διοχετεύεται στην προσπάθεια υποστήριξης του «καλύτερου υποψηφίου», στην περίπτωσή μας του Μπάρακ Ομπάμα, ο οποίος δεν κάνει τίποτα άλλο από το να διεξάγει πολέμους σε όλο τον κόσμο. Οι προεκλογικές καμπάνιες φαίνεται να εκτονώνουν τον πολιτικό θυμό, ακόμα και την βασική πολιτική σκέψη, μέσα σε αυτό το μεγάλο πολιτικό βαριετέ, μετά το οποίο καταλήγουμε συνήθως στα ίδια.

Τα δοκίμιά σας, όπως «Το μεγαλύτερο κοινό αγαθό» και «Βαδίζοντας με τους συντρόφους», αναφέρονται στις εταιρείες, στο στρατό και το κράτος που βίαια καταπατούν τη γη των

ανθρώπων στην Ινδία. Πώς σχετίζονται αυτές οι καταπατήσεις και οι αντιδράσεις του κόσμου με το κίνημα Κατάληψης της Γουόλ Στριτ;

Ελπίζω ο κόσμος του κινήματος να έχει την πολιτική επίγνωση ότι η εξαίρεσή του από τον ανήθικα συσσωρευμένο πλούτο των Αμερικάνικων εταιρειών είναι κομμάτι του ίδιου συστήματος εξαίρεσης και πολέμου που διεξάγεται από αυτές τις εταιρείες σε περιοχές όπως η Ινδία, η Αφρική και η Μέση Ανατολή. Μετά από τη Μεγάλη Ύφεση, γνωρίζουμε ότι ένας από τους τρόπους κλειδιά με τον οποίο η αμερικάνικη οικονομία έχει τονώσει την ανάπτυξή της είναι η κατασκευή όπλων και η εξαγωγή του πολέμου σε άλλες χώρες. Έτσι, αν αυτό το κίνημα είναι κίνημα δικαιοσύνης γι' αυτούς που είναι σε καθεστώς εξαίρεσης στις ΗΠΑ ή αν είναι ένα κίνημα εναντίον του διεθνούς συστήματος της παγκόσμιας οικονομίας που δημιουργεί πείνα και φτώχεια σε αφάνταστη κλίμακα, μένει να το δούμε.

Έχετε γράψει για την ανάγκη μιας διαφορετικής φαντασίας από αυτήν του καπιταλισμού. Μπορείτε να μιλήσετε λίγο γι αυτό;

Αυτό το μοντέλο οικονομικών των ΗΠΑ που έχει την ταμπέλα «δημοκρατία» έχει οδηγήσει στο γεγονός οι 400 πλουσιότεροι άνθρωποι των ΗΠΑ να κατέχουν πλούτο ίσο με τον πλούτο του μισού πληθυσμού. Χιλιάδες άνθρωποι χάνουν τη δουλειά τους και τα σπίτια τους, ενώ οι εταιρείες διασώζονται με δισεκατομμύρια δολάρια.

Στην Ινδία, οι 100 πλουσιότεροι άνθρωποι κατέχουν πλούτο που αντιστοιχεί στο 25 % του ΑΕΠ. Κάτι πάει λάθος. Κανένα άτομο ή εταιρεία δεν θα έπρεπε να επιτρέπεται να συγκεντρώνει αυτά τα αμύθητα πλούτη. Το χρήμα δεν πρέπει να είναι η μοναδική μας ανταμοιβή. Εταιρείες με τόσο τεράστια κέρδη μπορούν να κατέχουν τα πάντα: τα ΜΜΕ, τα πανεπιστήμια, τα ορυχεία, τις βιομηχανίες όπλων, τα νοσοκομεία, της φαρμακοβιομηχανίες και τις ΜΚΟ. Μπορούν να εξαγοράσουν δικαστές, δημοσιογράφους, πολιτικούς, εκδοτικούς οίκους, τηλεοπτικούς σταθμούς, βιβλιοπωλεία ακόμα και ακτιβιστές. Αυτό το είδος μονοπωλίου,

αυτή η πολλαπλή ιδιοκτησία επιχειρήσεων, πρέπει να σταματήσει.

Η ιδιωτικοποίηση της υγείας και της παιδείας, των φυσικών πόρων και των βασικών υποδομών είναι τόσο διεστραμμένη και αντίθετη με οτιδήποτε θα μπορούσε να βάλει στο επίκεντρο της κυβερνητικής πολιτικής το συμφέρον των ανθρώπων και του περιβάλλοντος.

Πώς μοιάζει αυτή η διαφορετική φαντασία;

Ο υπουργός Εσωτερικών της Ινδίας έχει πει ότι απαιτείται το 70 % του πληθυσμού της Ινδίας να βρίσκεται στις πόλεις, που σημαίνει μετακίνηση περίπου 500 εκατομμυρίων ανθρώπων μακριά από τη γη τους. Αυτό θα συμβεί μόνο αν η Ινδία μετατραπεί σε στρατοκρατούμενο κράτος. Έτσι, στα δάση της κεντρικής Ινδίας και σε πολλές αγροτικές περιοχές διεξάγεται μια τεράστια μάχη. Εκατομμύρια άνθρωποι οδηγούνται μακριά από τη γη τους από την πίεση των εταιρειών ορυχείων, κατασκευής φραγμάτων και υποδομών. Είναι άνθρωποι που δεν έχουν μάθει την καταναλωτική κουλτούρα μέσα στο πλαίσιο του δυτικού πολιτισμού και της ανάπτυξης. Μάχονται για τη γη τους και τα προς το ζην, αρνούμενοι να λεηλατηθούν, έτσι ώστε κάποιοι πολύ μακριά να «αναπτύσσονται» στην πλάτη τους.

Η Ινδία έχει εκατομμύρια ανθρώπων που είναι εκτοπισμένοι εσωτερικά. Και τώρα αυτοί οι άνθρωποι συστρατεύονται και αντιστέκονται. Χιλιάδες σκοτώνονται και φυλακίζονται. Η μάχη τους είναι μια μάχη φαντασίας, μια μάχη επανακαθορισμού της έννοιας του πολιτισμού, της ευτυχίας και της ανθρώπινης ολοκλήρωσης. Αυτή η μάχη απαιτεί ο κόσμος να δει, σε κάποια φάση, ότι αφού τα νερά και τα ορυκτά μειώνονται, θα αντιμετωπίσουμε μια κρίση από την οποία δεν θα υπάρχει επιστροφή. Οι άνθρωποι που δημιούργησαν αρχικά αυτή την κρίση δεν θα είναι εκείνοι που θα φέρουν τη λύση.

Γι’ αυτό πρέπει να προσέξουμε πολύ αυτούς τους ανθρώπους με τη διαφορετική φαντασία: μια φαντασία εκτός καπιταλισμού όπως και εκτός κομμουνισμού. Θα πρέπει να παραδεχθούμε ότι αυτοί οι

άνθρωποι, όπως τα εκατομμύρια των ιθαγενών που αγωνίζονται να εμποδίσουν την καταπάτηση της γης τους και την καταστροφή του περιβάλλοντός τους –οι άνθρωποι που ακόμα γνωρίζουν τα μυστικά ενός βιώσιμου τρόπου ζωής– δεν είναι απολιθώματα του παρελθόντος, αλλά οδηγοί μας για το μέλλον.

Στις ΗΠΑ, το κίνημα της κατάληψης έκανε ορατούς τους φτωχούς και τους άστεγους για πρώτη φορά μετά από δεκαετίες. Μπορείτε να το σχολιάσετε;

Είναι το αντίθετο απ' ό,τι βλέπεις στην Ινδία. Στην Ινδία, η φτώχεια είναι τόσο αχανής που το κράτος δεν μπορεί να την ελέγξει. Το κράτος μπορεί να χτυπήσει ανθρώπους, αλλά δεν μπορεί να εμποδίσει τους φτωχούς να πλημμυρίσουν τους δρόμους, τις πόλεις, τα πάρκα και τους σιδηροδρομικούς σταθμούς. Ενώ εδώ (ΗΠΑ), οι φτωχοί ήταν αόρατοι, επειδή προφανώς αυτό το μοντέλο επιτυχίας που διαφημιζόταν σ' όλο τον κόσμο δεν έπρεπε να δείχνει τους φτωχούς. Αλλά νομίζω ότι θα έρθει το πλήρωμα του χρόνου για το κίνημα να στοιχειοθετήσει κάτι περισσότερο από οργή.

Πώς βλέπετε τον όρο «κατάληψη», τώρα που θεωρείται πλέον θετικός όρος, ενώ πάντα αποτελούσε ένα μισητό όρο στη γλώσσα της πολιτικής;

Σαν συγγραφέας, και το έχω πει πολλές φορές, μεταξύ των άλλων που πρέπει να ανακτήσουμε, εκτός από τα πλούτη των δισεκατομμυριούχων, είναι η γλώσσα. Η γλώσσα έχει καταλήξει να εννοεί το αντίθετο από αυτό που πραγματικά σημαίνει, όταν κάποιοι μιλούν για δημοκρατία ή ελευθερία. Έτσι, νομίζω ότι αναποδογυρίζοντας τη λέξη «κατάληψη» θα είναι καλό, αν και απαιτείται λίγη ακόμα δουλειά. Πρέπει να πούμε «Καταλάβετε τη Γουόλ Στριτ και όχι το Ιράκ», «Καταλάβετε τη Γουόλ Στριτ και όχι το Αφγανιστάν», «Καταλάβετε τη Γουόλ Στριτ και όχι την Παλαιστίνη». Αυτά πρέπει να συνδυαστούν.

Σε όλη τη χώρα, πολλοί καταληψίες με τους οποίους έχουμε μιλήσει δεν μπορούν συμβιβάσουν τις επιθυμίες τους για τον

Ομπάμα με αυτό που πραγματικά αντιπροσωπεύει ο Ομπάμα. Όταν συζητώ μαζί τους για τα πεπραγμένα του Ομπάμα λένε: «Μα τα χέρια του είναι δεμένα. Οι ρεπουμπλικάνοι πρέπει να κατηγορηθούν, δεν είναι δικό του το λάθος». Γιατί πιστεύετε ότι οι άνθρωποι αντιδρούν μ' αυτό τον τρόπο ακόμα και στις καταλήψεις;

Ακόμα και στην Ινδία έχουμε το ίδιο πρόβλημα. Υπάρχει η δεξιά πτέρυγα που είναι τόσο διεφθαρμένη, το κόμμα Μπαρατίγια Τζανάτα(BJP). Υπάρχει το κόμμα του Κογκρέσου, το οποίο κάνει σχεδόν χειρότερα πράγματα, αλλά τα κάνει νύχτα. Οι άνθρωποι έχουν μία μόνο επιλογή: να ψηφίσουν το ένα ή το άλλο κόμμα. Η άποψή μου είναι ότι όποιον και να ψηφίσεις θα πρέπει να μην καταναλώνεις όλη τη ζωτικότητα στην κομματική διαμάχη. Είναι ένα τεχνητό θέατρο που έχει σχεδιαστεί ώστε να απορροφά το θυμό και να κάνει τους ανθρώπους να αισθάνονται ότι είναι το μόνο πράγμα που πρέπει να σκέφτονται και να συζητούν. Όπως για παράδειγμα, όταν πρέπει να διαλέξεις μεταξύ δύο απορρυπαντικών που παράγονται από την ίδια εταιρεία.

Πρόκειται, λοιπόν, κι εδώ για αποτυχία της φαντασίας;

Πρόκειται για μια περίτεχνη παγίδα. Αλλά συμβαίνει παντού και θα συνεχίσει να συμβαίνει. Ξέρω ότι στην Ινδία αν αύριο το BJP γίνει κυβέρνηση, προσωπικά θα είμαι σε πολύ δυσκολότερη θέση από ό,τι με το κόμμα του Κογκρέσου στην εξουσία. Αλλά, συστηματικά, με όρους εφαρμοσμένης πολιτικής, δεν υπάρχει διαφορά, γιατί συνεχώς τα δύο κόμματα συνεργάζονται απόλυτα. Έτσι δεν χαλαλίζω ούτε τρία λεπτά από το χρόνο μου για να πείσω τους ανθρώπους να ψηφίσουν το ένα ή το άλλο κόμμα.

Επομένως αυτό σας εμπνέει σαν συγγραφέα; Το κίνημα;

Ας πούμε πως με παρηγορεί. Αισθάνομαι ότι ανταμείβομαι με πολλούς τρόπους γι' αυτά που μαζί με εκατοντάδες άλλους ανθρώπους έκανα, ακόμη κι όταν όλα φαινόταν μάταια.

**Ο Αρούν Γκούπτα είναι ιδρυτής της εφημερίδας Indypendent. Επίσης γράφει ένα βιβλίο για την πτώση της Αμερικάνικης*

αυτοκρατορίας για τις εκδόσεις Haymarket. Αυτός και η Michelle Fawcett καλύπτουν το κίνημα Occupy για το Salon, alternet και άλλα φυλλάδια. Η δουλειά τους είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση occupyusatoday.com.

https://www.zcommunications.org/impressions-by-arun-gupta